

Tiende notulenboek. 3 september 1867 t/m 8 december 1876.

03-09-1867. Subsidie Armbestuur voor 1868: f 1000.

Verordening op de wegen en de voetpaden binnen de kom der gemeente.

Art. 19. Koekslingeren of andere gemaklijkheden, tenzij zulks door de eigenaars of gebruikers der landen is toegestaan, zijn verboden.

14-09-1867. De burg.: De kermis niet laten doorgaan, omdat er cholera in Friesland heerst. Zijn voorstel wordt verworpen. Hans Bleeker wordt belast met het onderhoud der wegen.

21-09-1867. Burgem. Wentholt krijgt van Z.M. eervol ontslag als secretaris.

25-09-1867. Per 1 okt. benoemd tot secr. J.T.F. Huguenin te Bathmen.

De gemeente leent als tijdelijke voorziening f 1000 van W. de Haan.

23-10-1867. W.J. Wiegersma te Noord Scharwoude tot dokter benoemd. Hij moet de armen ook gratis tegen pokken inenten.

Het brugje voor het huis van A. Bruinsma wordt geamoveerd.

13-11-1867. Anne Gerrits Bruinsma krijgt op eigen verzoek eervol ontslag als gem. ontv.

18-12-1867. C. H. de boer c.s. hebben bij G.S. geprotesteerd tegen het afbreken van het voetgangersbrugje op het Zuideinde. G.S. zeggen dat dit een zaak van de Raad is.

Jan Thomas Ferdinand Huguenin solliciteert en wordt benoemd als gem. ontvanger.

De gemeente heeft grond afgegraven die van de kerk was. De kerk krijgt het geld.

15-01-1868. K.R. Visser en A. Haagsma moeten de legaten uitdelen.

Sierk Schellinga krijgt het verfwerk voor dit jaar.

Jacob v.d. Werf krijgt als wegwerker, graswaarder en asman f 1,50 per week.

26-02-1868. Voor armvoogd H.S. de Roos wordt dijksoepzichter Hendrik de Boer gekozen.

De Koebrugtollen, haven-, vuur- en bakengelden worden weer verpacht. De pachter mag de brugwachterswoning gebruiken. Verder de prijs en de kad. nrs van de grond die onteigend is voor de weg vanaf de Doopsgezinde Kerk naar de zgn. Koepoortsbrug.

Van Harmen de Roos een gedeelte van A nr. 597 voor f 50.

Van Willem de Haan een gedeelte van A nr. 694 voor f 94,28.

Van de Doopsgezinde Gemeente een gedeelte van A nr. 3 en 4 voor f 156,80.

Aannemer Sj. R. Kuperus krijgt f 100 extra omdat hij de Smidstraat met klinkers i.p.v met puin en grind heeft bestraat.

03-04-1868. Door de bouw van de nieuwe Raadhuisbrug zijn de wallen van Feije Durks Tiemstra, Berend Everts de Vries, logementshouder en Klaas Veenstra voor een deel afgegraven. Zij krijgen 60 cnt per el schadevergoeding.

Jelle Rinkes Boom, aannemer te Stavoren wil een deel van A nr. 681, groot 13 roede en 10 el, kopen om daar een woning op te bouwen.

Uitbaggeren Zijlperk. Opz. G.M. Salverda begroot de kosten op F 80 à f 100. Men besluit het te doen, maar op 25 juli wordt het werk aangehouden. Aannemer Cornelis Klazes Visser zat met f 446 boven de begroting. (f 81). Er was ook werk aan de wallen bij.

01-07-1868. G.S.: Het paalwerk bij de voormalige Visserhaven is aan onderhoud toe en Stavoren moet dit doen. De Raad: De contributie heeft hier in 1866 ook over geschreven maar wij willen eerst weten wie dit moet doen. Wij of de Contributie.

25-07-1868 en 19-08-1868. G.S. : Stavoren moet de zeekering bij de vissershaven onderhouden. De Raad: Het Dijkbestuur van H.O.N. moet dit doen. Zij waren de laatste eigenaren van de Stadsfenne en dus onderhoudsplichtige van de daaraan grenzende zeekering.

09-09-1868./ 07-10-1868. De armvoogden komen niet rond en vragen om meer geld.

28-10-1868. Ze krijgen voor 1889 f 1840. De armen die elders wonen maar hier armlastig zijn kosten veel geld. (buitenarmen). Het armbestuur heeft nog een pretentie van f 3700 op het Gem. Bestuur. Het krijgt hier f 200 voor, die wordt belegd in het Grootboek Nat. Schuld.

Het max. van de hoofdelijke omslag wordt verhoogd van f 550 naar f 1400. G.S.: Met het Dijkbestuur overleggen hoe de zeewering bij de voormalige vissershaven tijdelijk versterkt kan worden.

18-11-1868. Het Dijkbestuur en Stavoren zijn het niet eens over de zeewering. Stavoren zegt: Het Dijkbestuur krijgt ieder jaar f 360 huur van de Stadsfenne.

02-12-1868. G.S. laten de zeewering herstellen. Kosten f 300. Als Stavoren onderhoudsplichtige blijkt te zijn vordert de Prov. dit geld terug. Dr. Wiegersma krijgt per 1 jan. op eigen verzoek eervol ontslag. Jan Yges Visser krijgt een stuk grond, breed 6½ el en lang 18 el van A nr. 689, voor de bouw van een huis. Op 9 dec. krijgt hij nog 1,75 el over de breedte meer.

27-01-1869/26-02-1869. Hoofdelijke omslag over 1869 f 1246,17½.

Cornelis de Roos wil het zgn. Brouwerspad van de gemeente kopen.

17-03-1869. Het Dijkbestuur wil 118½ el paalwerk achter de stad vervangen door steenglooiing en de dijkskruin verhogen tot 4,60 m. Dit is voor rekening van het Dijkbestuur.

28-04-1869. Jhr. Van Swinderen koopt het Brouwerspad, lang 40 el en ± 100 el opp. Voor f 30. Bezwaard met reed en opslag naar de Achterdelft. De koper moet zorgen voor een goed draaibaar hek. Zie kad. nrs van 8 jan 1872.

Er blijft verschil van mening over het onderhoud van het paalwerk bij de Vissershaven.

05-05-1869. Anne Gerrits Bruinsma, gew. gemeente ontvanger krijgt zijn borgsom terug.

02-06-1869. G.S. wijzen Stavoren aan als onderhoudsplichtige van het paalwerk op het Zuideinde. De burgemeester zegt: Stavoren is zover bekend nog nooit onderhoudsplichtige geweest. Het is zelfs niet duidelijk of er ooit een Vissershaven is geweest. "Ouden van dagen" denken dat het onderhoud bij de eigenaar van de Stadsfenne berust en dan wordt Arend Postuma er bij gehaald en de verkoop uit 1824.

17-08-1869. Nieuw benoemde raadsleden: Kl. R. Visser, Sj. R. Kuperus en Willem de Haan. De brandmeesters zeggen, dat er meer personeel nodig is voor de brandspuit, ook de leden van de schutterij. G.S.: De hoge Raad heeft bepaald, dat mensen die bedanken voor het armbestuur niet mogen worden vervolgd. Stavoren trekt daarom deze bepaling in.

01-09-1869/07-09-1869. Klaas Reinders Visser wordt herkozen als wethouder. Voor Jan Abeles Franckena, die ook herkiesbaar was, wordt Sjoerd Rinkes Kuperus gekozen.

06-10-1869. Benoemd tot Gem. geneesheer B. Posthumus de Jong te Oudeschoot.

Op voorstel van Haagsma wordt besloten de Dwinger, A nr. 618, groot 1 bunder, 10 roe, 76 el af te graven en de grond te verkopen.

10-11-1869. Subsidie armbestuur voor 1870 f 1800. De landsregering wil graag dat de ondersteuning van armen overgeheveld wordt naar de kerken en andere instellingen van weldadigheid. Zolang het onderstandsdomicilie in de armenwet gehandhaafd blijft is dit voor Stavoren onmogelijk. Er komen steeds meer buitenarmen en veel inwoners hebben een groot deel van het jaar geen werk.

15-12-1869. Dit jaar geen nieuwjaarscollecte. Volgens Kooiman moet men onwilligen, die hun hoofdelijke omslag niet betalen niet steunen met een extra bedeling.

31-12-1869. Verzoek van het Dijkbestuur: Op verzoek van de Min. van Binnenlandse Zaken en G.S. overleg over het paalwerk van de Zuider of Vissershaven.

19-01-1870. Het Dijkbestuur en de Raad bereiken op 15 jan. overeenstemming.

Heije S. Kuperus, winkelier te Stavoren wil een beurtveer op Workum beginnen.

K.W. Veenstra wil de grond achter zijn huis afgraven en weer aanvullen. De Raad is akkoord.

Aanbesteding van het afgraven van de Dwinger op zaterdag 22 jan. om 7 uur.

In 1870 is Andries Sj. Kuperus stadstimmerman en S.D. Schellinga stadsverver.

27-04-1870. Kohier hoofd. omslag voor 1870 f 910,80.

18-05-1870. Secr. Huguenin woont in de bovenwoning van het gemeentehuis.

Brug en lichtwachter Koehoorn vraagt of zijn dochter met har aanstaande bij hem mag intrekken. Dit wordt afgewezen. Hij wordt eervol ontslagen. Pensioen f 78 per jaar. Bij tromslag worden sollicitanten voor zijn betrekking opgeroepen.

26-05-1870. Benoemd tot brug en lichtwachter Kornelis Fortuin, zonder beroep te Stavoren. Opz. Salverda moet een begroting maken voor een stenen uitwateringsduiker in het Bolwerk bij de Dwinger.

03-09-1870. De C. d K.: Voor de samenstelling van het College van zettters voor de Rijksbelastingen dubbeltallen opgeven. Dit worden: Jentje Cornelis Kooy zonder beroep, Klaas Reinders Visser zonder beroep, Ale Melis Haagsma bakker, Sjoerds Rinkes Kuperus aannemer, Hendrik Cornelis de Boer opzichter, Harmen Sibles de Roos landbouwer, Douwe Roosjes scheepstimmerman en Jacob Harings Veldstra winkelier. Uit deze 8 worden 4 gekozen en de burgemeester is ambtholve voorzitter.

07-10-1870. Sloten heeft het contract met de erven van Meine Wopkes te Rotsterhaule over het beletten van een vaarweg tussen Heerenveen en de Tjeukemeer opgezegd en met een som ineens afgekocht. Voor dit contract betaalde Sloten jaarlijks f 70, Stavoren f 47 en Workum f 23. Mr. Jongstra uit Heerenveen zegt dat Stavoren nu ook moet betalen en wel 10 jaarlijkse termijnen is f 470 en de heft van 5 achterstallige jaren, f 117,50. Samen f 587,50. Stavoren zegt dat zij niet hoeven te betalen als Sloten het contract verbreekt en verder heeft Stavoren hier ook geen belang bij.

Alg. Armvoogd Willem de Haan is overleden. Voor hem Douwe Roosjen, maar die bedankt.

14-12-1870. Nieuw Raadslid Hendrik Cornelis de Boer. Nieuwe armvoogd Joh. S. de Roos, maar deze bedankt ook. Subsidie alg. armbestuur voor 1871 f 1950.

13-01-1871. De gem. ontv. kan H.L. Cusveller de 2^e termijn van de gemaakte walbeschoeiing niet betalen omdat de burgemeester het geld en de boeken heeft. Ook de 272,50, die hij op 10 juni al heeft gekregen van Jeremias S. Gras voor verkocht land. Afgelopen woensdag kwam de burgemeester ook niet en vandaag is hij er evenmin. Hij liet alleen f 600 bezorgen. De Raad sommeert hem nu op dinsdag 17 januari te komen.

17-01-1871. De burgemeester zou komen, maar liet zich vanmorgen afmelden. Hem wordt nu gelast om op 21 januari te komen.

21-01-1871. De burgemeester aanwezig en voorzitter belooft op 4 februari inlichtingen te geven en verantwoording af te leggen. Alg. armvoogd wordt B.E. de Vries. Hij neemt dit aan. Kooiman: De nu nog op de Dwinger aanwezige aarde verkopen.

04-02-1871. De burgemeester geeft de verlangde inlichtingen en verantwoording.

Jan Frederiks de Boer e.a. moeten de grond betalen, die hen door de gemeente is afgestaan op 20 maart 1868. Ook Jelle Boom en Jan Yges Visser voor de grond voor hun nu gebouwde huizen.

29-03-1871/12-06-1871. De hoofdgenieur waterstaat wil de af te graven grond van het Bolwerk gebruiken tot aanvulling van de Blokhuisgracht, A nr. 618. Te beginnen aan de zuidwestkant. Jelle Boom pacht de kaai dit jaar voor f 7.

03-07-1871. K.R. Visser als fungerend burgemeester en voorzitter heet de nieuwe burgemeester M.A. Jentink welkom. Hij is blij dat deze in Stavoren komt wonen.

02-08-1871. De Roos vindt dat de straat bij kleermaker Beima slecht is en de Boer herinnert aan de ellendige toestand van het gezin Jacob v.d. Werf. De gemeente stuurt op 25-08-1871 een schrijven naar de kolonie van weldadigheid in Frederiksoord.

05-09-1871. Frederiksoord schrijft: Als men iemand in de kolonie wil plaatsen, moet men schrijven naar één der afdelingen. De voorz. weet niet welke afdeling maar zal vragen.

G. Alberts krijgt geen f 15 salarisverhoging, maar 15 kan olie. De burgemeester heeft met Wentholt gesproken. Er ontbreekt nog geld in de kas. Er moet ook nog f 117,55 worden betaald aan verpleegkosten voor Cornelis Kooy. De gemeente heeft vroeger zijn vader de kaai ontnomen. Men ruilt: De gemeente krijgt de kaai en betaalt de rekening van f7. ??

12-10-1871. De raad wil de verzorging van de armen zoveel mogelijk van het Alg. Armbestuur overhevelen naar de kerken. Dit is ook de Rijkspolitiek. Door de gewijzigde armenwet is het kostbare restitutiestelsel vervallen, maar het Armbestuur kan nog niet zonder subsidie. Het bedrag wordt wel lager. In 1871 f 1950 en in 1872 f 1300.

Kwekeling A. Beima vraagt en krijgt f 25 salarisverhoging. Salaris nu f 100.

01-11-1871. Asophaler R. de Jong krijgt als loon f 0,50 per week. Voorstel Kooiman: + ½ van de jaarlijkse opbrengst van as en vuil.

M.A. Jentink wordt burgemeester van Bolsward. Secr. Huguenin volgt hem op. Er komt een oproep voor een secretaris – ontvanger voor een salaris van f 400

Kwekeling Beima vertrekt. Hoofdond. A. Zwaagstra moet zelf een opvolger zoeken.

08-12-1871. Benoemd tot secr. J.L. Beerenbroek uit Enschede.

De gronden langs de zeedijk moeten worden geslecht. Tegen de binnenkant van de zeedijk op 2,15 m boven zomerpeil, 3 m achter de zeedijk komt een afwateringsgreppel. Dit komt overeen met een bestaand gedeelte, het zgn. Lijnbaanspad lopende langs het zgn. Hartmansslootje. Deze greppel moet afwateren op het Hartmansslootje en vandaar op de in 1870 aangebrachte duiker in het Bolwerk bij de Dwinger.

Politieagent Fortuin krijgt voortaan de helft van het waaggeld.

08-01-1872. Kadrs Brouwerspad: A nr. 710, 236, 734, 749, 750, 751 en 674. Zie 28-4-1869.

01-03-1872. Subsidie voor het schoolfeest ter viering van de onafhankelijkheid. Voor de schoolkinderen f 25 en voor volksvermakelijkheden f 10.

De volmachten van de Noordermeer willen de weg van het Blauwe Hek bij de wed. Buma tot de molen van A.Y. de Boer met grind beleggen. De Roos: De gemeente zou het stuk van het Blauwe Hek tot de Koebrug ook moeten begrinden, maar de Raad wacht nog even af.

De weg van de Koebrug naar de ballastkaai is slecht.

18-04-1872. Hoofd. omslag over 1872 f 943,20. Hondenbelasting f 18. Benoemd tot wegwerker, turftonner en graswaarder Hans Bakker voor f 52 per jaar.

J.H.D. Munnink te Joure dringt aan op afhandeling van de kwestie over het Meine Wopkeszet, maar Stavoren en Workum weigeren te betalen.

Veel schoolgeld wordt niet betaald. De gemeente verklaart dit geld oninbaar, want het gaat niet aan om kinderen om deze reden van school te sturen.

13-06-1872. Na een missive van G.S : Er mag niet lager worden afgegraven dan 2 meter boven zomerpeil. Gaten moeten worden aangevuld en het hele terrein moet op deze hoogte worden gebracht met een geringe helling naar de dijksberm en de ten noorden gelegen Dwinger. Perceel A nr. 558, grenzende aan de Dwinger en het zgn. Hartmansslootje langs de dijksberm op 1,80 meter. Aan de zeedijk een berm van 3 meter met een val van 5 %. Daarachter een greppel. Aan de noordkant 70cm diep en op het zuidoende 30 cm. Tussen de percelen dwarsgreppels voor een goede afwatering op de duiker in de Dwinger. Zie 18-12 1871. Kooiman: de haven is ondiep. Hij komt hier op 29-08-1872 weer op terug.

31-07-1872. Bij de begrotingswijziging van 1871: Kosten opzicht bij het afgraven van het Bolwerk en de Dwinger in 1870 en 1871 f 291,13. Verkoop grond:

- a. Het perceel bij de brug over het Noord, ten zuiden van de daar langs stromende Delft, groot ± 90 ca.
- b. De wal achter de woning van de onderwijzer, groot ± 66 ca.
- c. De wal oost van de voormalige brug bij de wed. Reinier op het zuid, groot ± 39 ca.
- d. De wal hier tegenover aan de westkant van de brug, groot ± 15 ca.

H. Bakker, wegwerker vraagt traktementsverhoging. Afgewezen.

Haagsma: Het water vanaf het Zijlperk tot aan de opslag bij de duiker is ondiep. De opslag is daardoor onbruikbaar. Er wordt een onderzoek ingesteld.

29-08-1872. Begrotingswijziging: Afkoopsom en rente van de 2^e termijn der Zuider of Vissershaven. Deze afkoopsom vloeit voort uit een contract tussen de gemeente en het Dijkbestuur.

Opzichter Salverda wordt advies gevraagd over het slatten en beschoeien der Delft.

03-09-1872. Burgemeester Huguenin is benoemd tot burgemeester te Havelte. Hij begint daar op 7 september. Klaas R. Visser wordt loco-burgemeester.

09-09-1872. Wethouder K.R. Visser is aftredend maar wordt herbenoemd.

20-09-1872. Verzoek aan G.S. om de haven te mogen uitdiepen. In de vaargeul staat op sommige plaatsen maar 2,10 m water. Bij hoog water is dit genoeg, maar bij laag water niet. Verschil tussen eb en vloed is 50 tot 60 cm en soms een meter. Bij volzee, vloed, is een diepte van 3m nodig. Ook dringt de Raad aan op uitdiepen van het vaarwater Strobos – Stavoren. Besluit tot aankoop van nieuwe stoelen en een tafelkleed voor de Raadszaal. Kosten f 70.

05-10-1872. A. Alberts benoemd tot burgemeester. Subs. Alg. Armbestuur voor 1873 f 1400. De Raad verlaagt het traktement van de burgemeester met f 100 tot f 300. Het was in vergelijking met andere gemeenten te hoog. De secretaris krijgt f 250, dit is f 50 meer.

G. Alberts, klokluider en lantaarnopsteker, vraagt f 25 meer, anders bedankt hij. Hij krijgt f 10 extra. Klokluider van f 15 naar f 20 en lantaarn opsteken van f 35 naar f 40 + 15 kan olie.

Bedankt hij, dan roept men sollicitanten op.

08-10-1872. A. Alberts geïnstalleerd als burgemeester. Visser hoopt dat hij langer blijft dan de vorige burgemeesters.

11-11-1872. G.S. : Burg. Alberts mag tot 15 nov. in Hindeloopen blijven wonen.

Instructie nieuwe lantaarnopsteker: Lantaarns dagelijks schoonhouden, aansteken binnen een uur na zonsondergang, doven om ½ 11 en tussentijds controleren. De lampen moeten branden tussen 15 sept. en 1 april als de maan niet schijnt.

Instructie klokkenist en klokluider: Het uurwerk opwinden en zorgen dat de klok de goede tijd aangeeft. Om 12 uur 2 min. luiden. Kleppen bij brand, overstromingen en als er mededelingen gedaan zullen worden van de puije van het stadhuis of als de burg. dit opdraagt.

Beide betrekkingen door 1 persoon. G. Alberts, kleermaker, wordt benoemd.

De burg. deelt mee dat wethouder Visser is overleden. De gemeente moet waterschap H.O.N weer f 52,60 betalen als afkoopsom voor de Vissershaven.

Het perceel grond in de Dubbele Buurt, het erf van de vroegere o.l.s., is op het kadaster onbekend. Het is helemaal in perceel A nr. 45, groot 12 a en 50 ca, van Jer. Gras te Molkwerum opgenomen. Gras wil het voor een billijke prijs overnemen. Het erf is ± 250 ca. groot en wordt al meer dan 30 jaar verpacht voor f 2,25 per jaar. Gras heeft de gemeente het eigendom nooit betwist. Hij neemt het over voor f 140.

Op 16-12-1872 staat er Jer. Gras te Koudum.

S.R. Kuperus heeft perceel A van 31-07-1872 afgegraven en de jonkheer Van Swinderen koopt de ondergrond voor f 25. Het perceel is lang 15 m en breed 6 m. en maakt deel uit van A nr. 775 (115??) groot 4,9568 ha. De jonkheer bezit A nr. 229. Het ligt tussen A 229 en de Delft. De jonker moet nu ook voor het stek langs de straat en de beschoeiing zorgen. De gemeente ziet dit als erg voordelig.

28-11-1872. G.S. : Is de begraafplaats algemeen? De gemeente wil het zuidelijke gedeelte van het kerkhof tot aan het stenen pad van de kerkvoogden overnemen.

Het salaris van de politieagent wordt met f 62 verhoogd tot f 250 + f 25 kledingtoeslag. Dit bedrag is nodig voor een geregelde surveillance. De agent is tegelijk bode en voor f 25 extra havenmeester. Het salaris van de burg. wordt met f 100 verhoogd en teruggebracht op f 400 en het salaris van de secr. wordt weer verlaagd naar f 200. De bovenwoning van het gemeentehuis wordt voor f 80 per jaar verhuurd aan de burgemeester.

Nieuw raadslid: Feije Durks Tiemstra, winkelier.

Verordening voor het openbaar onderwijs: Eén school, een dag en avondschool voor jongens en meisjes. Alle kinderen van 5 jaar worden toegelaten. Vakantie: de pinksterweek, 1 week in augustus, de kermisweek en de week tussen oud en nieuw. School van 9 – 11, 1½ - 3½ en van 5 – 7uur. Woensdags geen avondschool. Eén hoofd, jaarwedde f 624 + woning en de hulponderwijzer(es) f 400. De schoolbehoefte worden door B en W aangeschaft op rekening van de gemeente. Zo mogelijk een schoolbibliotheek oprichten. Van ieder schoolgaand kind wordt een bijdrage geheven. Kosteloos onderwijs alleen met vergunning van B en W. Schoolgeld: Per kwartaal: 1 kind 50 ct, 2 kinderen 80 ct, 3 100ct, 4 f 1,10 en elk volgend kind uit 1 gezin 15 ct. Avondschool alleen is half geld. Bedeelden en onvermogens zijn na aanvraag bij B. en W. vrij van schoolgeld. Het schoolgeld wordt door de gemeenteontvanger geïnd met kwitanties.

De secretaris wordt ook brievenaarder. Burgemeester en secretaris hebben verlof van 3 – 20 december. Voluntair D. Kuperus zal dan de zaken waarnemen.

De burgemeester: De percelen tussen de Delft en de zeedijk moeten zo spoedig mogelijk worden afgegraven. Van iedere m³ krijgt opz. Salverda 2½ ct voor het opzicht en de gemeenteontvanger ½ ct voor de administratie.

Toegang tot de N.H. Kerk: Voor de kerk staan 2 bouwvallige huizen, die het geheel ontsieren en een goede toegang verhinderen. Als Visser, eigenaar van A 117, sterft zou men dit huis voor een kleine som kunnen overnemen en wegbreken. B en W. en alle raadsleden die gebruik maken van de regeringsbank in de kerk zullen hiervoor per jaar f 1 betalen. Getekend: D. Kuperus, loco secretaris.

16-12-1872. Nieuw reglement voor het burgerlijk armbestuur: De wet is in 1870 veranderd. Het Burgerlijk Armbestuur mag bij volstrekte onvermijdelijkheid mensen helpen, die niet door een kerk of andere liefdadige instelling worden ondersteund. Het burgerlijk armbestuur bestaat uit 3 leden en een boekhouder-secretaris. Benoeming voor onbepaalde tijd door de raad. Salaris boekhouder f 20 per jaar. Het Armbestuur vergadert iedere maandag van 7 tot tenminste 8 uur. De armen moeten persoonlijk worden bezocht en aangespoord om in eigen behoeften te voorzien en naar de catechisatie en de kerk te gaan. De gemeenteraad controleert de jaarrekening.

De bode-politieagent heeft geen instructie. De Raad moet de instructie voor de bode vaststellen. Hij moet om 8, 10 en 2u30 op het gemeentehuis zijn. Verder alle bodewerk.

A.M. Haagsma wordt tot wethouder gekozen.

Hernieuwde vaststelling van gemeente-eigendommen. De laatste was van 1868.

A nr. 689 wordt gesplitst in A nr. 714, groot 0,0230 ha, de brugwachterswoning.

A nr. 715 groot 0,7485 ha, weiland

A nr. 752, groot 0,0180 ha, huis en erf

A nr. 753, groot 0,4910 ha, weiland.

A nr. 429, groot 0,0030 ha wordt geroyeerd. Het hoort nu bij nr. 715 en 752.

A nr. 181, groot 0,1133 ha weiland wordt vervangen door:

A nr. 744, groot 0,0057 ha, huis en erf in erfpacht bij Jelle Boom. En

A nr. 745, groot 0,1076 ha, weiland.

Volgens de notulen is A nr. 745 nr. 67 waar bij staat: stadspad naar de Schans. ??

A nr. 579, de Dwinger, groot oorspronkelijk 1,1280 ha moet zijn groot 1, 1270 ha.

Hier gaat af 0,0194 ha, in erfpacht bij B.E. de Vries en is nu A nr. 618, groot 1,1076 ha.

A nr. 390, groot 0,0099 ha, erf, wordt A nr. 733, groot 0,0089 ha, erf.

De Burgemeester: De stad heeft nog een pretentie op J.C. Kooy wegens bewaking en verpleging van zijn zoon Cornelis. Kooy: met burgem. Jentink is afgesproken dat ik als betaling afstand zou doen van de :”ballastbeurt”. Een concept van deze overeenkomst is nog op de secretarie aanwezig. Dit zal nu in duplo worden uitgewerkt en ondertekend.

H.C. de Boer en K.K. Kooiman zullen met de erven Visser onderhandelen over aankoop van huis en erf voor een weg naar de kerk. Prijs hoogstens f 150. Men wil de erven Visser een plek grond verkopen tussen de eigendommen van de erven Visser en grenzende aan het padlopende langs de boerderij bewoond door Heije Wybrands. Prijs 25 ct per m².

10-01-1873. Kerkvoogden en notabelen staan het kerkhof aan de gemeente af.

G.S. verleent geen subsidie voor het uitdiepen der haven. Dit is een Rijkstaak. De Burgem.:

Plannen maken en zelf doen als het Rijk $\frac{3}{4}$ betaalt.

Wijziging reglement Burgerlijk Armbestuur op verzoek van G.S. De bestuursleden worden niet voor onbepaalde tijd gekozen, maar voor 8 jaar en om de 2 jaar treedt 1 lid af. Ook aansporen om naar de catechisatie en de kerk te gaan wordt geschraapt.

31-01-1873. De gemeente koopt van de Ned. Herv. Gemeente het zuidelijk gedeelte van het kerkhof, lang $\pm$ 40 m, ten zuiden van het stenen pad lopende van de Voorstraat langs het huis van Corn. De Roos en verder tot de oostelijke grens van het kerkhof. Breed $\pm$ 19 m.

Opp. 7,60 a. Inclusief muren en stekkege. En op de oostelijke grens noord van het stenen pad 10 maal 5 m (50 ca) voor de bouw van een lijkenhuis. Dit is een stuk van A nr. 702, groot 30,9 a. Koopprijs f 400. De gemeente hoeft dit bedrag nooit te betalen. Wel 5% rente is f 20. Als het geen kerkhof meer is vervalt de grond weer aan de kerk.

Verder vraagt de Raad de koning ontheffing van de bepaling, dat een begraafplaats minstens 50 m buiten de bebouwde kom moet liggen en dat er om het kerkhof een omheining van 2 m moet. Een nieuwe begraafplaats is te duur door de kosten van het ophogen der grond en een stek van 2 m is ook te duur. De zuidzijde is nu afgesloten door een stenen muur van 50 cm hoog en de oost en westkant door een staket van 1 m hoog. De Raad wil aan de noordzij een staket maken van 2 m. Dit is genoeg om het vee, dat op het resterende niet meer gebruikte deel van het kerkhof loopt, van de nieuwe begraafplaats te houden. De begraafplaats ligt $1\frac{1}{2}$ m boven het maaiveld en niet aan een weg.

Com. uitdiepen der haven: Diepte 3 m beneden volzee. Er moet 15000 m³ uitgebaggerd worden á 60 cnt is f 9000. Hiermee de Blokhuisgracht dempen. Kosten f 1000. Totale kosten f 10.000. Het Rijk vragen om $\frac{3}{4}$ subsidie is f 7.500. Stavoren is de enige vluchthaven tussen Harlingen en Amsterdam en de tjalken worden steeds groter.

Afgraven grond achter het gemeentehuis, de armenhuizen en naast het huis van Jan Mulder brengt f 283 op. Besluit Raad: Het en erf A nr. 117 en 118 aankopen van de wed. en de erven Visser voor f 200. Daarna amoveren. De gemeente is ook eigenaar van het stenen pad langs het huis van Corn. De Roos. Zo ontstaat een betere toegangsweg naar de kerk en de begraafplaats, dan het oude stenen pad. Het huisje is bovendien een ontsiering voor de gemeente.

05-03-1873. Op 8 febr. j.l. is overleden: B. Posthumus de Jong gemeentelijk geneesheer. Er worden sollicitanten opgeroepen. Salaris f 500.

J.A. Franckena heeft zijn hond niet opgegeven. Bij het gemeentehuis een nieuwe regenwaterbak, kosten f 125. Het erf achter het gemeentehuis afstekken voor bleek. Kosten f 50. Voor f 25 een stenen pad van de steeg naar de secretarie. Bij de kerkvoogden aandringen om een regenwaterbak te maken op de plek waar het bouwvallige huisje van Trijntje Jager, wed. Bleeker staat om hierin het water van de kerk op te vangen.

De Doopsgezinden zouden naast hun kerk ook een regenbak moeten maken.

15-04-1873. Prov. opzichter Salverda wordt ook gemeenteopzichter.

Groot herstel van de sluis: Muren opnieuw opmetselen, nieuwe stenen dorpel meer op het haveneinde en verplaatsing van de buiten vloed en eb deuren waardoor de sluis groter wordt, nieuwe deuren, de houten klapbrug vervangen door een ijzeren basculebrug en nieuwe sluiswachterswoning. Kosten f 21.000 : 3 = f 7.000 voor Stavoren. Het huisje bij de sluis, bewoond door Tjerk Bleeker voor f 400 aankopen door de 3 corpora's. Deze plek is nodig voor de nieuwe sluiswachterswoning.

Tijmstra wil de gegoten muur tussen de zuidmuur van het gemeentehuis en zijn noordmuur opruimen. Hij mag dit doen voor eigen rekening.

De Doopsgezinden hebben geen geld voor een regenbak.

De Armvoogden willen A nr. 116, 289 en 291 afbreken en van Corn. De Roos het voorste stuk van A nr. 668, groot 60 m², voor f 50 aankopen. Op A nr. 116 en het aan te kopen stuk van A nr. 668 willen ze een dubbel huis bouwen, met bij deze nieuwe woningen een grote regenbak. Kosten f 1450 + de opbrengst van de afbraak van deze 3 huizen. De armvoogden willen dit financieren uit hun batig saldo en de verkoop van aarde. De gemeente wil de nog ontbrekende f 500 schenken.

21-06-1873. De plannen van het Armbestuur kunnen niet doorgaan omdat de Roos zijn grond niet wil verkopen. Op het huis van wijlen K.R. Visser rust een hypotheek, die eerst moet worden geroyeerd voor dit huis aan de gemeente kan worden overgedragen.

15-07-1873. Voor f 625 aarde verkocht. Voor het huis A nr. 117 en 118 van Reinder en Jan Visser wordt ½ van de koopsom, f 100, betaald.

04-08-1873. G.S. kennen Stavoren 90 % van het Staverse aandeel in het herstel der sluis toe, met een max. van f 6300.

07-08-1873. Nieuw benoemde raadsleden: Anne Ykes de Boer en Joh. S de Roos, beide landbouwer. Afgetreden I. S. de Roos en J.C. Kooy (de laatste overleden?).

Kooiman wil de Achteromdsdelft dempen met bagger uit de haven. Deze sloot stinkt nu erg. Dit kan niet want het water is particulier eigendom van de omwonenden.

27-08-1873/18-09-1873. De politieverordening van 1857 moet worden vervangen.

1. Over de aanvraag voor de bouw, verbouw of afbraak van huizen.

2. Over de bevordering van zindelijkheid.

3. Voorkoming van ongelukken, straatvegen en strooien.

4. Onderhouden van straten, wallen enz.

5. Toezicht op herbergen, tapperijen, openbare zedelijkheid enz.

Herbergen moeten gesloten zijn tussen ½ 11 en 6 uur of eerder als de zon eerder opkomt.

Verboden te tappen aan kinderen, knapen onder de 16 jaar. Dit geldt ook voor logementen, koffijhuizen, bierhuizen en kroegen. Geen onderhandse loterijen. Alleen van suikergebak en andere geringe eetwaren op 5 december.

6. Over het opslaan van petroleum. In een winkel maar 1 vat.

Het herstel van de sluis kost f 4.500 meer. Dit is voor Stavoren f 1.500. De stad heeft dit geld niet. Er komt nog een vergadering. Handelen naar bevind van zaken.

Tolinner J.J. Visser is ziek. Zijn schoonzoon Pieter ten Dam neemt tijdelijk waar.

15-10-1873/19-11-1873. Oproep om hulponderwijzer. Niemand. Nieuwe oproep. Nu voor een salaris van f 450.

06-01-1874. Nog steeds geen hulponderwijzer. Traktement nu f 500.

G.S. verhogen de subsidie voor de sluis met f 685.

18-02-1874. G.S. overwegen het onderhoud van het vaarwater Heeg – Stavoren, inclusief de Warnservaart en de Gracht tot de Sluis in onderhoud over te nemen.

Wijzigingen en aanvullingen in de staat van gemeentelijke eigendommen:

A nr. 586, groot 7,04 a. Tot 1876 in erfpacht bij W.F. Smits. Het Lijnbaanspad.

A nr. 79, groot 3,32 a. Smidswoning en erf.

A nr. 117 en 118, groot 2,16 a. Op nr. 117 heeft een huisje gestaan, dat in 1873 is afgebroken, terwijl het terrein is toegevoegd aan de straten der stad.

A nr. 400, groot 45 ca, voorwal en A nr. 534, groot 1,28 a, gelegen tussen de eigendommen van Jottje de Boer, zijn door deze aan zijn erf toegevoegd. De Boer zegt deze percelen op een publieke veiling van notaris Tjebbes gekocht te hebben.. Dit is niet waar. De Raad: In der minne schikken en tegen een matige prijs aan De Boer overdragen. Dit gebeurt voor f 43,25.

Verder zie 03-04-1868. Jelle Rinkes Boom heeft van A nr. 681 een stuk gekocht voor f 13,20, nu A nr. 744 en hier een huis op gebouwd. Hiervan is nooit een akte opgemaakt. Dit gebeurt nu. Hij heeft wel betaald.

Jan Yges Visser heeft op 2 en 9 dec. 1868 een stuk van de Schans gekocht, groot 1,80 a voor f 33. Toen A nr. 689, nu A nr. 752. Er is geen akte van opgemaakt en hij heeft maar f 5 betaald. Hij moet alsnog betalen en er komt een akte.

Het pad lopende langs de Voorstraat langs de boerenhuizinge van Heije Wybrands tussen de tuin en het weiland van Jan en Reinder Klazes Visser, werklieden te Stavoren, lang $\pm$ 77 m en 1,20 m breed wordt onderhands aan de gebroeders Visser verkocht voor f 27. (Het ged. dat zich uitstrekt van de oostel. grens van de boerderij tot de Achteromsdelft. = 77 maal 1,20 m.). Dit pad werd allang niet meer gebruikt en vervalt hiermee als openbare weg.

Benoemd tot hulponderw. Gosse de Boer van Terhorne, een zoon van raadslid H. de Boer. 07-03-1874. J.H. Visser pacht de kaai voor f 10.

Adres van de Raad aan de minister om te kiezen voor de spoorlijn L'warden – Sneek – Stavoren – Enkhuizen – A'dam. Het plan van de com. Wouda. En niet voor het plan van de com. Bloem die een lijn over Bolsward – Hindeloopen – Medemblik willen. De com. Bloem is bezig handtekeningen te verzamelen.

18-03-1874/29-04-1874. Verordeningen voor de gemeentelijke begraafplaats.

Durk Pelle wordt doodgraver. Hij was dit al voor de Herv. Gemeente.

De sluis wordt per 1 mei gesloten. Pieter Tjemmes ten Dam zijn tijdelijke benoeming als gaarder der haven, vuur, baken en bruggelden wordt ingetrokken. Zijn loon hiervoor was f 2,95 per week. Hij moet nu de haven, vuur en bakengelden innen voor 10% van de opbrengst.

21-05-1874. Het feest ter gelegenheid van het 25 jarig ambtsjubileum van koning Willem 3 op 132 mei j.l. heeft meer gekost. De feestcommissie vraagt dit geld van de gemeente. De burgem. heeft bedenkingen, maar ze krijgen f 50 extra.

22-07-1874. De Staten van Friesland nemen het vaarwater Heeg – Stavoren in beheer over.

07-08-1874/26-08-1874. Secretaris J.L. Beerenbroek wordt adjunct – commies 1^e klasse te Leeuwarden. Burgemeester Albert Alberts wordt secretaris en Sierd Sibles de Roos wordt gemeenteontvanger. Hij mag het werk van het gemeenteontvang laten doen door zijn jongste zwager Doede Kuperus, volontair op de secretarie.

De gemeente verkoopt A. Sj. Kuperus, mr. timmerman en zoon van wethouder Sj. R Kuperus, erf A nr. 33, groot 4,20a, voor f 60. Gelegen aan het zuideinde der Voordelft, tussen het zgn. stadspad en de Delft. Hij moet dit erf, de wal, beschoeien evenals de wal van het ernaast en ten noorden gelegen erf, dat ook van hem is. Hij huurde dit terrein tot nog toe voor de opslag van afbraakmateriaal voor f 3 per jaar. Deze transactie bespaart de gemeente de kosten van het beschoeien.

17-09-1874. Het Bestuur van de sluis heeft het sluishokje uit 1839 verplaatst naar gemeentegrond zuid van de sluis tussen de herberg “De Stad van Stavoren” en het stek, tussen de straten de stad, A nr. 779 en de grond van de provincie A nr. 457. Het huisje is groot 24 ca. en dient bij stormweer tot beschutting van de sjouwerslui e.a. De sluis betaalt en de gemeente stelt de grond gratis ter beschikking. Onvoorziene uitgaven: Wielen voor de askar f 15,55.

30-09-1874. De koebrug is een draaibrug. Beurtmanskade voor de herberg “De Stad Stavoren”. Schepen aanleggen: Nevens de zathe van de erven Siedzesz 3, aan de Kraanpolle 5. De brugwachter van de Koebrug is verplicht te wonen in het huisje bij de brug.

Weer een brief naar de minister om de haven uit te diepen.

18-11-1874. De sluis wordt verpacht aan Marten Jans Roorda uit Harlingen voor f 859 per jaar. Hij wordt ook gaarder der haven vuur en bakengelden.

06-12-1874. Het traktement van de brugwachter van de Koebrug wordt verhoogd van f 72,80 naar f 104 per jaar.

01-01-1875/10-02-1875. School ondoelmatig. Onderzoek naar plaats voor nieuwe school. Opnieuw verzoek aan de minister voor het uitdiepen van de haven.

09-04-1875/09-07-1875. De Raad wendt zich weer tot de Minister van Binnenlandse zaken om subsidie voor het uitdiepen van de haven. A. Zwaagstra is op 7 september 25 jaar hoofd van de school.

04-08-1875. Herkozen in de Raad: S.R. Kuperus, H.C. de Boer en F.D. Tiemstra. Het verzoek om zich bij de “Verein für Hansische Geschichte” aan te sluiten wordt net als 5 jaar eerder om financiële redenen afgewezen. Subsidie Burgerlijk Armbestuur voor 1876 f 1150.

A. Zwaagstra krijgt een voorwerp naar keuze van f 40 á f 50 van B en W. Hij krijgt een paar glazen en wijnkaraffen voor f 48.

07-09-1875. S.J. R. Kuperus herkozen als wethouder. Ook ambtenaar burgerlijke stand. Onderhoud walbeschoeiingen langs de Delft: De eigenaren van de grond langs de Delft zijn onderhoudsplichtig, maar de gemeente schrijft het soort beschoeiing voor.

Yge Jans Visser vraagt en krijgt vergunning om te vissen in Kad. sectie B nr. 48a, de vaart even benoorden Stavoren lopende uit de Dijksvaart in de Molkwerumervaart. Hij pacht het Stavorse gedeelte van de Molkwerumer ook al.

09-10-1875. C.H. de Boer en 12 anderen vragen om uitdieping van de Delft. Ze is te ondiep voor geladen schepen. De gemeente erkent dit en ook dat de gemeente dit moet doen, maar eerst moet de beschoeiing worden hersteld.

12-11-1875. Aanname door de 1^e en 2^e Kamer (09-10-1875) van een wetsvoorstel tot aanleg van een staatsspoorweg van Stavoren, langs Hindeloopen en Sneek naar Leeuwarden.

G.S.: Het onderhoud van de walbeschoeiing langs de Delft door ingezetenen in de politie-verordening vastleggen. Kooiman: Je kunt onvermogen niet dwingen. De burgemeester: Als iemand de verordening niet naleeft, voert de gemeente deze op zijn kosten uit en als de gemeente deze kosten niet kan verhalen, komen ze ten laste van de gemeente.

Politiedienaar S. J. Fortuin krijgt een nieuwe overjas, die hem tegen weer en wind beschut. Een toelage van f 75 wordt afgewezen.

04-12-1875. De “graswaarder”. De man die loslopend vee moet opvangen en naar het “schuthok” brengen.

27-12-1875. Sierd S. de Roos vraagt en krijgt eervol ontslag als gemeenteontvanger. Doede Kuperus volgt hem op.

Van de C. der K.: De Minister van Binnenlandse Zaken heeft besloten tot verbetering van de Stavorse haven i.v.m. de aanleg van de spoorlijn.

01-01-1876. D. Kuperus gemeenteontvanger en vaste ambtenaar op de secretarie.

04-02-1876. F. G. v.d. Wal wil een vaste stoombootdienst Stavoren – Koudum – Sneek – Leeuwarden beginnen. G.S. verlenen hen vergunning. V.D. Wal zal jaarlijks f 25 walgeld aan Stavoren betalen voor een aanlegplaats voor zijn stoomboot Willem 3 en krijgt voor f 2,50 een stuk grond in pacht voor een steenkolenbergplaats.

Het door B. en W. gemaakte plan voor de bouw van een nieuwe school wordt goedgekeurd. De schoolopziener zegt zijn medewerking toe.

05-04-1876. Nieuwe verordening voor het afgraven van grond. Zie circulaire.

De Min. van Justitie wil het kantongerecht van Hindeloopen naar Lemmer verplaatsen.. Stavoren wil dan graag bij het kanton Bolsward worden gevoegd.

08-07-1876. S.J. Fortuin vraagt f 100 salarisverhoging. De burgemeester zegt dat f 250 te weinig is voor een agent. Alle gemeenteamttenaren verdienen te weinig, maar de gemeente heeft op dit moment het geld niet om hier een verbetering in aan te brengen..

03-08-1876. Maken ontbrekende beschoeiing langs de Schans vernieuwen beschoeiing langs de gemeentegronden langs de Delft. De gemeente leent f 3000. Aflossen in 30 jaar.

Het Burgerlijk Armbestuur krijgt in 1877 f 1400 subsidie.

Per 1 jan een verhoging van het salaris van de secretariéklerk met f 20 naar f 100 en verhoging jaarwedde brugwachter met f 26 naar f 130 en van de havenmeester met f 30 naar f 50. 06-09-1876. A.S. Kuperus heeft tekening, bestek en begroting voor de nieuwe school gemaakt. Kosten f 17782,68. De gemeente moet voor de grond zorgen. Aan de westzijde van de raadhuis en Hempeniusbrug kan de gemeente door ruiling en goed terrein krijgen. Verzoek aan Rijk en Provincie om ieder de helft van de bouwkosten te dragen. De oude school is te klein en kan hoogstens 100 kinderen bergen. In de winter als er veel schippers ingevroren liggen zijn er soms 150 en door de toekomstige werken zal het aantal inwoners en kinderen toenemen.

Kooiman: Een kunstweg aanleggen door de Noordermeer naar de in aanleg zijnde kunstweg Warns – Molkwerum. De burgemeester: Er moet eerst zekerheid zijn over het tracé van de spoorlijn. Joh. De Roos zal voor eigen rekening de ballastkade en de weg daarheen verhogen om de polder tegen hoogwater te beschermen. De kaai en de weg zijn van de gemeente. 08-12-1876. G.S. wil een eenvoudiger schoolplan. Het voorstel van Kooiman om met 2 lokalen te volstaan wordt aangenomen.

Willem F. Smits huurt het Baanspad tot 31-12-1876. Zijn zoon Johannes huurt daarna dit pad voor f 5 per jaar. Er liggen stenen in de havenmond waarop een schip is lek gestoten.